

NYITRAMEGYEI SZEMLE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Megjelen vasárnaponként.

Előfizetési árak: Egész évre 5 frt, félévre 2 frt 50 kr, negyed évre 1 frt 25 kr. — Községeknek, körjegyzőknek és tanítóknak 4 frt.
Egyes szám ára 10 kr.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

Dr. Tóth János.

Társzerkesztő: **Dr. Dudek János.**

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Papnevelde-utca 9. szám.

Hirdetési árak: Egy háromhasábos petitors ára bélyegen kívül 8 kr. Többszöri közlésnél kedvezmény.

Hivatalos hirdetések 100 szög 2 frt 30 kr, minden további megkezdett 100 szó után 1 frttal több.

A főgimnázium felavató-ünnepélye.

Szép ünnepet ült e hét elején a nyitrai főgimnázium s vele nemcsak Nyitra város közönsége, hanem mindazok, a kik a tudományosság, művelődés, hazafiság s vallásos nevelés eszméi iránt melegebben érdeklődnek.

A nyitrai főgimnázium modern módon restaurált épületének volt felavató ünnepélye. A régi falak helyére emelt ujjakat szentelték fel Isten nevében, hogy céljukat a vallásos nevelés, tudományosság, hazafiság s művelődés terjesztés e terén Isten segítségével ériék el a bennök működők.

Az Istent hívtuk segítségül a hazafiság és vallás munkájához, mint a kinek segítségével nélkül hasztalan minden emberi erő s mint a kinek segítségével a gyöngé is erőt nyer óriásokkal való küzdelemre.

Összefogott az a tanuló ifjuság a közélet embereivel, hogy együtt adják tanúságát annak, hogy a nemzetek életében a jó iskola a nemzeti jólét és fejlődés alapja. Összefogtak, hogy az egyik idealismusában mutassa be érzelmeit és a másik a küzdő életben sokat veszített idealismusából mutassa be azt, a mit az iskolából hozva még megtartott.

A tanulságok, miket a lefolyt ünnepély mindnyájunkra hozott, oly sokneműek, hogy hetilap szűk keretében nem szólhatunk róluk, maradjanak tanulságaink, buzdítsanak és lel-

kesítsenek mindnyájunkat. A tanárt tanításában, az ifjút tanulásában, a szülőt gyermekei miatt való fáradozásában s mindnyájunkat egymás szeretetében.

Legyen az intézet, melyet az Isten nevével felszenteltek, továbbra is ezeknek a nemes eszméknek terjesztője az idők végtelenségéig!

Hogy milyen volt ez ünnep, mondja a tudósító.

Már október 29-en délután számos idegen hemzseget a város utcán, kik a rég nem látott város átalakulását ugyancsak megbámulták, és nem egy gondolt vissza azon boldog gondtalan életre, melyet évek előtt mint diák itt töltött. Az ünnepélynek előjátéka is volt. A nagy nap előestéjén 6 órakor este egy nagy fáklásmenet 300 fáklával és 100 lampionnal indult a gimnázium udvarából a zenekedvelők együtetének zenekarával a szt. László-terén, a Deák, Plebánia, Vármegyeház-utcán keresztül a vármegyeház elé, hol a Hymnus elhangzása után Fabus Bela VIII. oszt. tanuló egy hevenyészett állványra lépett, és Thuróczy Vilmos főispánhoz, egy lelkesen előadott köszönő-beszédet mondott. A főispán, ki a fényesen kivilágított nagyterem középső ablakából szemlélte az alatta elvonuló káprázatos jelenetet, szívélyes szavakkal megköszönte az ovációt.

A menet innen a püspökvárba vonult, s midőn a kis szeminárium előtt elhaladt, az ablakokból a kispapok kandikáltak ki, jeleül, hogy szintén szerettek volna a menetben részt venni, de a regula nem engedi. A vár első udvarán a várpalota előtt megállt a menet. A zenekar eljátszván a szózatot, Ötvös Aladár VII. oszt. tanuló egy rögtönzött emelvényről a diákság köszönetét tolmácsolta Bende Imre püspök úr előtt, ki gróf Batthyányi Vilmos titkára kíséretében az erkélyen megjelent. A püspök úr meleg szavak-

ban köszönte meg a figyelmet, a fiatalságot vallásosságra, hazaszeretetre és munkásságra intette, igérvén, hogy ő is nagy elődjei nyomdokain haladva a főgimnáziumot gondjaiba veszi. A menet megfordulván, vissza indult az alsóvárosba.

A serpentin alakú várút felülről nézve impozáns látványt nyújtott, s mint egy óriási tűzkigyó bontakozott ki az éj sötétében. A fáklavivők a Káptalan-Telegdy utcán áthaladva, a városház előtt megállottak, hol a zenekar rövid serenádót játszott, innen a Tóth Vilmos-utcán át, a Braun-szálló előtt bekanyarodván, a piarista Collegium előtt nagy körben megállottak. Itt Tombor László VII. oszt. tanuló szép beszédet mondott Magyar Gábor, a piaristák provinciálisához, ki lelkes válaszában intette az ifjuságot kötelemeire. Mire a tömeg szétoszlott.

Másnap október 30-án reggel 8 órakor a gimnázium volt hallgatói a városház nagytermében gyülekeztek mintegy 200-an. Sok volt az idegen köztük, kik évek hosszú során át nem látták egymást. Megható látvány volt az, midőn öszeb csavarodott férfiak, sőt megtört aggastyánok, mint egykori iskolatársak összeültek és csokolóztak. Markhot Gyula alispán, dr. Pachner Antallal, mint a jelenlevők legidősbjével nyitotta meg a menetet, mely párosan indulva a Tóth Vilmos és Zoárd-utcán át a piaristák templomába vonult. A menet utközben mindentűt nagy feltűnést keltett.

Es most költői tollra méltó megható jelenet következett. A Deák-utca felső végén a gimnáziumi ifjuság a közeledő menet elé indult, elől az intézet dísz-zászlajával, melyet díszmagyarba öltözött tanuló vitt, mellette két ugyancsak díszmagyarba öltözött ifju lépett, előttük pedig egy másik, kivont magyar pallossal. A két menet egymástól vagy 10 lépésre megállott.

Ez volt a 12 esztendő találkozása a 80-nal. Az élet csalódása itt nyújtott kezet a reménynek, a keserű való az édes ábrándnak.

Ekkor Horvát Sándor igazgató a volt tanit-

A „NYITRAMEGYEI SZEMLE” TÁRCÁJA.

Prolog.

— A nyitrai főgimnázium új épületének felavatási ünnepén szavalt a szerző. —

*Van-e talpalattnyi földje e hazának,
Honnán ébresztőleg hozzánk nem szólnának
Rögből, fából s mit Nap a légbe szerte hint,
Fénysugar-kévéből, dicső elődeink?*

*Buzdítanak, intnek, élő példát adnak,
Szívünkbe nem a szó csengésével hatnak;
Mint a sok csillagsor disszi az eget,
Tetteiben szellemök a földön úgy lebeg.*

*Itt a tudományok ifjult templomában,
Itt is látom őket kődarabban, fában;
Érzem a levegő néma rezgésében
A multról, jövőről mind suttoznak szépen.*

*Mert mit szétbontanak a mesteri kezek,
Lelke volt a kőnek, a melyik érezett;
Mindenik darabban más-más lélek lakott
S nem múlt el a kővel, az újban lett lakot.*

*És ha a kő néma, megszólal a lélek.
Hallom a szellemek hangját, mint beszélnek;*

*És a csodás árnyak emberekké válnak
Velünk ünnepelnek, körülöttünk állnak.*

*Nyűtt, sötét csuhában szigorú alakok...
Ezek rakták itt le az első alapot.
Szemükből kiragog a tudomány fénye,
S az emberszeretet éltető erénye.*

*És látom a többit velük egy seregbe,
Kik veték az erényt a zsenge szívébe;
Ojtogatták Isten — haza szeretetét,
Tudomány kincseit bőven hinteggették.*

*A balhit, babona sötét éjszakája
Válik a műveltség rózsás hajnalára,
Oszlik az elmékre felhőzött ködpára
E régi tanítók atyai szavára.*

*Látom a hazának, vallásnak nagyjait:
Matyasovszkyt, Bottyánt, Kluchot, Palugyait,
Roskoványit és mind, kik ez iskolának
Önzellenül kincset, vagyont áldozának.*

*Két századnak dicső, örök emlékei!
Lehet-e titeket mostan felejteni?
Hogy is méhetnétek a bús enyészetbe,
Mikor minden remény belétek van vetve?*

*A jövő reménye, mely kikelt a lángban
Régi oltárokról föl az égbe szálltan,*

*S mely új oltárokon régi tüzzel lobban,
S mint hazaszeretet, hit, szívébe dobban.*

*Új, új nemzedéknek keblét melengeti
S hatalmas érzelmek árválal lesz teli;
Ember szeretete, önzetlen kegyelet,
Beccsület, igazság, onnan gerjedeznek.*

*Mint a természetben halálból új élet,
Szép multból szebb jövő számunkra úgy éled;
Benne szelíd fénynyel tudomány világol,
Salakot pusztító érzelmi tűz lángol.*

*Tudomány, művészet, szent érzés temploma,
Igy maradj, iskolánk, megújíthatóságod!
Régi hírnevedet azoké növeld,
A kik itt fáradoznak tanítva, nevelve.*

*Ti, a mult fényével megszentelt új falak!
Titeket szilárdan századok lássanak!
S kit magatok közül innen kibocsáttok,
Legyen minden ifjú egy-egy áldás rátok.*

*És legyen mindenik áldás e hazára,
Áldozza szorgalmát ennek a javára,
Hogy erős magyarság gárdag hazájában
Álljatok örökké, álljatok szilárdan!*

Petrovics László.

Ványokat üdvözölte, felhíván őket, hogy ezen zászló alatt, mely hajdan szintén övéké vala, induljanak az Isten házába. A vén diákok nevében Markhot Gyula köszönte meg a megtiszteltetést, mire a templomba vonultak.

Az öreg diákok az összes padokat elfoglalták, kikhez a honvéd tisztikar is teljes sorakozott. Ott láttuk Thuróczy Vilmos főispán, dr. Rudnay Sándor polgármestert, Sándor Géza törvényszéki elnököt, a káptalan és a papság számos tagját, Pirchala tankerületi főigazgatót, Libertiny Gusztav tanfelügyelőt, Juhász Zsigmond kir. kamarás, testőrkapitányt díszben, dr. Chrenóczy-Nagy József közös főszámzéki osztálytanácsost vaskorona reuddel ékesítve és számos hölgyet is.

Az ünnepi szent misét dr. Bobok József apátkanonok fényes segédlettel celebrálta. A mise után intouálta a Veni Sancte-t. Erre a körmenet megindult a gimnázium épülete elé, melynek kapuja előtt egy díszes fenyőfüzerekkal, zászlókkal és cimerekkel díszített diadalív volt felállítva, ezen felirattal: „Isten hozott“.

A celebrans kívülről-belülről beszentelte az egész épületet. Ez alkalommal a lépcsőház és a folyosók délszaki növényekkel gazdagon voltak díszítve.

Az egyházi szertartás végeztével a díszes közönség lassankint megtöltötte az óriási tornatermet, mely ez idő szerint Nyitra legnagyobb terme. A terem a mai ünnepély alkalmából fenyőfüzerekkal, zászlókkal és cimerekkel tündöklött. Háttérben egy emelvény, melynek közepén egy óriási magyar címer alatt a királyt ábrázoló, megkoszorúzott életnagyságú arckép díszelgett. Az ülőhelyeket díszes hölgyközönség foglalta el. Bende Imre püspök úr egy tíz óra után érkezett, kit a közönség lelkes eljenzéssel fogadott. Megkezdődött az ünnepély másik része.

Először is előadásra került a gimnáziumi ifjusági énekkar és zenekara által a „Hymnus“, mire Petrovics László saját szerzeményű prólóját szokott lelkesedéssel szavalta el, ezután következett egy zeneműdarab. Ennek végével a gimnáziumi igazgató fellepett az emelvényre s felolvasta a gimnázium történetét. Érintvéu benne a 200 év előtti létesítést, annak további fejlődését, küzdelmeit, tűzvész által 3-szori elpusztulását a mostani új állapotáig. A történet megírása nagy gondot igényelt, és érdekes részletekben gazdag.

Ezután következett Turzó Ferenc dr. alkalmi költeményének előadása, melyben 3 ifjú festői díszmagyarban és több mint 20 ifjú jellemben vett részt. A költői lendülettel írt költeményt az ifjak egyesben adták elő s az előadás végén a közönség viharos tapsokkal hívta fel a podiumra a szerzőt.

Erre előállott Markhot Gyula alispán, ki a volt tanítványok nevében halásan emlékezett meg a régi tanárokról és az intézetben töltött időről, közölve azt a határozatot, mely szerint a volt nyitrai gimnazisták körében gyűjtést eszközölnek, mely a mai nap emlékére örök időkre alapítvá-

nyul szolgáljon, s melynek évi kamatait szegénysorsú diákok felruházására fordítják.

Az „Isten áldd meg s védj hazánkat“ című dal és a „Szózat“ elhangzása után az ünnepély ezen része véget ért.

Este 8 órakor a tornateremben 150 teritékű díszvacsera volt. Felköszöntőt mondott Thuróczy Vilmos főispán a királyra, Horvát Sándor főigazgató a főispánra, Cserhelyi tanár Bende Imre püspökre, Markhot alispán a kegyes tanítórendre, Magyar Gábor rendfőnök Nyitra vármegye és város közönségére, Sztranzky Szidor a gimnázium ujjáépítőjére, Tomascshekre, továbbá Petrovics László tanár, dr. Janits Imre képviselő, dr. Sebők ezredorvos, dr. Ádám ezredorvos, Ferenzi József tanár és még sokan; mert a hivatalos tóztok elhangzása után Petrovics László azon indítványa, hogy a kik ezentul felszólalnak, a gimnázium volt tanulóitól teendő jótékony alapítványra 1—1 koronát fizetnek, még növelte a szónoklasi kedvet, úgy hogy az így összegyűlt összeg 21 frtot tesz ki, melyhez Rappensberger Vilmos magyar-óvári gimn. igazgató maga 10 frttal járult.

A vacsora alatt Wlassits Gyula vallás és közokt. miniszterhez a következő sürgönyt menesztették: „Kegyelmes uramnak, mint a kinek oroszlánrésze van gimnáziumunk modernné való alakításában, egyuttal mint a magyar nemzeti szellem újra ébresztőjének, hódoló tiszteletüket fejezik ki és a nemzeti eszmék terjesztésére további támogatásukat biztosítják a nyitrai főgimnázium igazgatója, tanári kara és a gimnázium ujjá alakítását ünneplő közönség.“

Ugyancsak a vacsora elején olvasták fel az ünnepély alkalmából az ország különböző helyeiről nagy számban érkezett sürgönyöket és egyéb üdvözlőleveleket. Vagy 30 középiskola tanári kara, az iskola távollévő növendékei közül vagy 80-an és mások, kik a nyitrai főgimnázium iránt érdeklődnek küldtek üdvözlőlevelet. Így: Apponyi Lajos gróf udvarnagya, Apponyi Antal, Apponyi Gyula, Erdődy Imre és neje grófok, Palkovics altábornagy, Beóthy Zsolt, Polónyi Géza országgyűlési képviselő, Gerevich Emil stb. stb. Különösen hazafias hangú Palkovics altábornagy, a mezőtúri főgimnázium és Rákóczy, Léva, Uhlárik volt nyitrai tanárok sürgönyei. A legelső így hangzik: „Lángoljon keblünk s nevelve az ifjuságot oltsa keblébe a vallásosság és a hazafiaság szent tűzét. — A mezőtúriak így szólnak: Intézetük öröme a vegeken s vigyáz az alföld magyarjaira is; vigyázzon soká ébren! — A gimnázium említett volt tanárai a következő verset küldték:

„Honfi erény, tudomány és béke viruljon örökké
S nemzeti zászlóknak biztos a győzelem.“

A társaság a legjobb hangulatban tölté az estét s csak éjfélkor kezdett oszladozni.

Trencsénmegye közgyűléséből.

Mint legújabbán megválasztott megyebizottsági tag, sokat észleltem a legutóbb tartott köz-

gyűlési napon, amely észleletemnek legyen szabad becses lapjában kifejezést adnom. Nem emlitem, hogy gyűlés közben Kubinyi és Popper forrón ölelkeztek, valamint azt sem, hogy az ellenzékiek közül sokan — dacára annak, hogy nem voltak hivatalosan elfoglalva — mégis távollétükkel tündökltek. (Ez általános baj nálunk Nyitra megyében is, hogy a választásokon még úgy a hogy részt vesznek, de a közgyűlésekre aztán nem járnak. Szerk.) Léve e gyűlésen szavazás a legfontosabb 3 bizottságba, t. i. a közigazgatási, központi és az állandó választmányba. S akik jelen voltak az ellenzékiek közül, azok közül is többen, mintha bujósdi játszottak volna.

A gyűlésen legeszelelőször is a Szalavszky és Osztrólczy közötti különbség tűnik föl, ahol az előbbinek basáskodása, utóbbinak olvasottsága, finomsága, és az ellenzék véleményének előzenyességével párosult méltányossága szembeötöl (de ügylátszik igazodása is Szerk.) Sajnos, hogy Popper még mindig — a mint látszik — kezében tartja Trencsénmegye gyeplőjét, ez alkalommal is legalább 60 megyei bizottsági virilista hit-sorsost toborzott össze, hogy arvaszéki ülnököknek „csak“ pályázzon — a mint a „Vágvölgyi Lap“ írja — és Popper jelöltje: Szerényi Jakab választassék meg, ami lelkesedéssel meg is történt. (Hát biz ez elég nem szép önkötl. Szerk.)

Kubinyi abbeli nyilatkozata, hogy a hitoktatók állami iskolában generózan vannak fizetve, maguk a szabadelvétek között is gúnymosoly idézett elő Okolicsányi plebanos beszédjében az a többször hangoztatott véleménye, hogy ő neki mindegy akármelyik vallás is, legyen az mohamedán, zsidó, kalvinus, luteránus, vagy katólikus, — általános felháborodást keltett, nemcsak az egyházi megyebizottsági tagok között, de azon világiak közt is, kik még kissé emlékeznek a katekizmusra.

Az V. aljegyzőnek „egyedül“ pályázott és így megválasztott Czigler Gyulának az esete kínos hatást keltett mindannyi jelenlevő között. A megválasztott nyugdíjazva van; miután nyugdíjazták, ezáltal elismerték, hogy nem képes szolgálni, és egy ily képtelen egyén számára kreálnak még egy állást, az ötödik aljegyzői állást, mi kétségkívül elfajulást jelent megyénkben. A IV. aljegyző meg valami Csöri (Pistyc), ki azelőtt tanító volt, de alkalmazkodási képessége folytán lett IV. aljegyzővé még a Szalavszky regime alatt.

Különben a közgyűlés az elnök főispán tapintatos vezetése mellett folyt le, csak az a megjegyzésem, hogy az oly dolgokat, mint például a fuvardíj, más alkalommal ne tegyék a pótjegyzék 21 pontja alá, mert ehhez, hogyha rendes tárgysorozaton van, hozzászólhatott volna esetleg több megyebizottsági tag; például, nem lett volna célszerű azt az indítványt is tenni és azt el is fogadni, hogy a választási központhoz közelebb eső falvak lakóinak egyáltalán nem kellene megállapítani, mint pl. Borzongás törvényhatósága úgy alapította meg a választási fuvardíjakat, hogy 6 kilométerig egyáltalán nem adatik fuvardíj. Iparkodnunk kell, hogy megyénkben a korrupció

Éjfélikor.

Székesfehérvár, 1899. okt. 31.

Minap történt, szép holdvilágos éjjel. Az óra már régen elütötte a 11-et éjfél előtt, és én még mindig ott könyöklöttem az ablaknál. Valami sajátságos érzés nem engedett nyugovóra szállni. Mig szemem hol az égbolton ragyogó holdban gyönyörködött, hol meg északkelet felé tekintett: addig gondolataim majd a mult század egyik legboldogtalanabb emberének itt a szomszéd szobában átvirrasztott éjszakájával foglalkoztak, majd pedig a messze távolban bolyongtak. Szemem a hold tiszta fényénél egy régi temetőnek a helyét kereste, gondolataim pedig a temetőben jártak.

Zavartalanul folyt szórakozásom. Sehol semmi nesz, semmi hang. Még az a lenge szellőcske is elállt, mely előbb ott játszadozott a sárgult falevélel, meg az utcán itt-ott heverő papírszeletekkel; igen, elállt, akár csak azért, hogy ne zavarja ábrándomat.

A mult század 80-as éveinek egyik holdvilágos éjjelén bús gondolatokba merülve jár fel-alá cellájában a világfájdalom költője: Anyos Pál. A világgal és önmagával meghasonlott ember szívét tengernyi bánat, mely fájdalom emészti. Nem ta-

lálja helyét. Hasztalan húnnya le álomra szemét, háborgó lelke, csalódott szívének keserve nem engedi pihenni. Szeretné közölni sebzett szívének bánatát egy részvevő szívvél, talán enyhülne fájdalma, azonban... nincs élő, ki meghallgatná. Az idő már éjfélre jár, nincs ébren senki, nyugodni tért mindenki. Ekkor megpillantja az ablakon bevilágító hold fényét. Kitarja ablakát és... elmondja panaszát az egyedül ébren levő — holdnak...

Amint kesereg, meglátja északkelet felé a temetőnek keresztjeit. Sokat hányatott lelke egy pillanatra felvidul. A temető látása némi vigaszt nyújt neki, mert ott nyugosznak sokan, kik vele érezték az élet terheit. Egyetlen óhaja, kívánsága most: a halál.

„Üss, te boldog óra, a mely inségemből
Ki fogsz szólítani ily sok gyötrelmemből.
Szakaszd ki e sebes szívet kebelemből
S csinálj port agyagból készített testemből!“

Kérése csakhamar meghallgattatásra talált. 28 éves korában ütött halálos órája, hogy meg szabadítsa földi szenvedéseitől.

Barátságos szoba! mely egykor lakóhelyül szolgált a boldogtalan, pályátvesztett embernek; ti falak! melyek láttatok gyötrelmes hány-

kolódását és hallottatok kétségbejött „nyögését“; te ablak! mely némileg szórakoztattad búskomor óráiban s oka vala, hogy az „Egy boldogtalanak panasza a halovány holdnál“ című örökké szép elegikus hangú, melyen megható költemény megszületett lelkében: őrizték meg mélyen azt a sok titkot, mely, ha elárulni tudnátok, csak boldogtalanságról szólna!

Ábrándjaimból melabús, egyhangú óraütés vert fel: Egy, kettő, három, ... hat, ... tiz, ... tizenkettő. Hideg borzongás fut végig rajtam s felriadok. — Istenem! már éjfél van, és én még mindig itt az ablaknál! ... Mindenki szendereg már, és én ... ébren álmodom! ... Éjfél, a szellemek órája, írják a költők; éjfélikor kísértetek járnak, mondja a nép.

Óh! jámbor halandó, ne higj e balga nézetnek! Ez csak a költők és a lázas képzelődés találmánya. A holtak lelkei csak imára várnak, segítség után epednek.

De azért mégis rettenetes a magány az éj ez órájában. Félelem, borzadás, rettegés vesz erőt az emberen, melyek nagyon is alkalmasak arra, hogy soha nem látott alakok, rémes jelenetek körvonalai rajzolódjanak a felcsigázott képzelet elé.

Anyos egy fehér árnyékot vélt látni ez órá-

hidrjának lehetőleg mind a hét fejét levágjuk, nehogy ujak nőjjenek helyükbe, és én azt tartom elérhetőnek ambiciozus főispánunk vezetése mellett, adja Isten!

Egy másik levelezőnk észleletei ezek:

Sűrű esőben, élénken mozogva, vonulnak a trencsényi biz. tagok a megveháza felé. Popper még büszkébben hordja monokliját. Szemlét tart hadai fölött. Mi lesz? Választás. Arról van szó, hogy legalább egy zsidót okvetlenül be kell vinni a tisztviselői statusba. Meg is lett: Szerényi Jakab arvaszéki úrnok. Hogy hívták előbb? Nem tudom.

Megmozdul a fekete sereg. Kubinyi a foga között mond áldást a papokra. Huszonegyen jöttek el. Ez is ritka szám. Kártyában szívesen látná ő is. De itt vajjon mit keresnek? „Ehe, már tudok mit, — szavazni akarják Szalavszky ellen, akit mink akarjuk választani az állandó és központi választmányba, no is a közigazgatási bizottságba bele.” Pedig dehogy. A bírók ellen harcoló angolok módjára, ők is „taktikai okokból” vonultak el a szavazás elől. De hát akkor minek jöttek el? A szomszédja odasúgja: kíváncsiak, ha vajjon tud-e a fővendégülés egyszerre bőjti és nem bőjti ebédet adni a főispán kedvéért?

Fizetésemelést kérnek a megyei tisztviselők. Helyes. Összeül a bizottság, megcsinálja a javaslatot. De mért oly szűkkeblű? Önmagának javasol, az alantassabbaknak pedig azt mondják: „Maul halten und weiter dienen!”

Okolicsányi János urat illeti a szó! Nemsova és Kamenecan között unter Huud az út. A nógrádi kocsis azt mondaná, hogy erre felé bizonyára sem a fő- sem az alispán nem jár. „Az alispán úr adott ugyan 30 garmadával és mi köszönettel meg vagyunk elégedve.” De hát a bolessói iskola. Ez igazán „harc a csehek és ausztriák között.” Valóságos tengeri kigyó. A főszolgabírónak már számtalanszor meg volt hagyva, hogy a kántortanító hátralekös fizetését hajtja be. De hát kitől? A ház és földbirtok mind zsidó-kézben van már, katolikus csak a zsidó szolgája. Ez egyszer helyesen beszél — szól közbe valaki. Kubinyi felől meg ez hallatszik: adjon a püspök! Csak azt nem lehetett érteni: mit adjon? Pészgót-e, vagy egyebet.

Ugy-e, hogy nagyszerű ember az új főispánunk? Az hát, de miért kérded? No, mert ti még most sem akartok benne bizni. Azt hiszitek, hogy Szalavszky nótyája szerint fog táncolni, pedig láthatod, hogy a közgyűlést is egész más-kép vezeti. A fehér asztalra is nagy súlyt fektet, csak az a kár, hogy ma péntek van. — Talán babonás vagy? Legkevesébe sem.

Milyen génereux az állam! Így kiált fel Kubinyi. Nagyszerűen fizeti a hitoktatókat is. A

ban, amint felkel halottas honjából s útnak indul; az én képzeletem előtt pedig annak a már régen elhunyt strásónak az alakja jelent meg, kinek szavaira még most is borzalommal gondolok.

Régi szokásom néha-napján kimenni a temetőbe. Oly jól esik meglátogatni a régi jó ismerősöket és vizasztalni őket elhagyatóságukban. Egy alkalommal egészen üres volt a temető. A mint azonban a túlsó végére megyek, tompa morajt hallok. Közelebb lépve, az öreg strásót találok munkájában.

— Kinek ássa a sírját, bácsi?

— N. N.-nek.

— Annak a magas, vézna embernek, kibe csak hálni járt a lélek?

— Igen annak. Már sok esztendeje, hogy ráfogták szegényre, a mit a sír szelén álló emberről mondanak: hogy már temetőszaga van; hogy nemsokára lerázza boeskorát; hogy nemsokára elmegy a papnak a pulykáját őrizni; hogy nemsokára nyugalomra tér, s több ilyesfélét. De soká haldoklott, szegény ördög! Szokás szerint már az örök világosságot (viaszgyertyát) is a kezébe adták, még pedig nem is egyszer, hogy a gonosz szellem ne férhessen hozzá s hamarabb meghaljon, de mégsem tudott. Talán még most is szenvedne, ha be nem tér hozzá egy öreg asz-

képviselő úr bizonyára nem járt Dubuicon. Különbözn tudná, hogy az állami iskoláknál egy fabat-kát sem fizetnek a hitoktatásért. A papiroson megvan ugyan a tiszteletdíj — de hát már évek óta van várandós állapotban. Pedig már három segédlelkésznek van azóta követelése a gondnok-sággal szemben. Egyikük már plebános is. Ilyen bőkezűségből bizony nem kérünk, még Kubinyi úrnak sem.

Szalavszky bucsuzik. Bucsulevelét post festa olvassák fel. Baross alispán „kötelezettségének tartja kijelenteni, mikép az augusztus 10-én tartott rendkívüli közgyűlésen téves, alaptalan információ következtében mondta, hogy a bucsulevél „nem érkezett meg.” holott akkoron valahol az iktatóban rekedt. Osztrólczyky ügyesen simította el a dolgot azzal, hogy miután a megye közönsége már elbúcsúzott, új-bb búcsúzásra szükség nincsen. Igen — igen sokan szeretnék remélni, vajha a megye teljesen búcsút vett volna az ő szellemétől.

Figyelő.

Autonomiánk.

VI.

Az iskolaügy.

A harmadik részlet, mely a szervezendő autonomia jogkörében lényeges szerepet játszik, nem kisebb fontossággal, mint a főpajjelölés és a kath. alapok kezelésének joga: a katolikusokat a saját iskoláik vezetésében megillető jog, iskoláinkkal való önálló rendelkezés. Ugy mint ez a felekezetek fenálló autonomiáiban is a sarkalatos jogok egyikét kezezi.

Hogy a 27-es bizottság javaslatának erre vonatkozó szakaszait méltathassuk, hasonlóképpen jelen helyzetből, kath. iskoláink mai jogi állapotának ismeretéből kell kiindulnunk; mert csak az iskoláink körül idő folytan kifejlődött jogi helyzetnek ismerete tájékozthat bennünket ebbeli autonomikus követeléseink jogos mértéke iránt.

Előre is jelezhetem azt a különben minden művelt magyar katolikus előtt ismeretes tény, hogy iskolaügyünk — jogi szempontból — fölötte siralmas állapotban van. Nagyobb és jelentékenyebb részében letartott mező az, melyet mi vettünk, mi műveltünk, de a termést az állam aratta le. Népoktatási intézeteinktől eltekintve, melyekkel még mi rendelkezünk, az intelligenciát nevelő összes iskoláink: gimnáziumaink, akadémiáink a Pázmány-alapította egyetemmel együtt az állam kezében vannak. E nemű iskoláikkal rendelkeznek a protestánsok, a görög keletiek, az unitáriusok: mi katolikusok nem; úgy hogy a tényleges jogi helyzet szempontjából teljesen igaz volt 1881-ben Szász Károlynak, midőn miniszteri tanácsosi korában mindnyájunk megdöbbenésére szelnek eresztette híres szálló igéjét: a magyar katolikusok egyháznak mint ilyennek nincsenek középiskolái.

Iskoláink tényleges jogi helyzetének megisme-

résére legalkalmasabbak a száraz adatok, hadd szóljanak azok. Veszem pedig őket a leghitelesebb forrásból, a közokt. miniszternek a közoktatás állapotáról szóló s 1896-ban, tehát a millenáris évben az országgyűlés elé terjesztett jelentéséből. Kezdjük fölülről.

A budapesti, Pázmány-alapította egyetemünk a közokt. miniszter közvetlen vezetése és rendelkezése alatt áll, nekünk katolikusoknak ahhoz semmi szavunk. Jogakadémiánk öt van: a pozsonyi, nagyváradai, kassai, egri, pécsi; a két utóbbit a jelentés joglyceumnak nevezi. Csak kettő: az egri és pécsi áll püspöki hatóság alatt; a kassait 1894-ben elállamosították; a pozsonyival és nagyváradival, jóllehet kizárólag a kath. tanulmányi alaptól tartatnak fen, a miniszter rendelkezik, a katolikusoknak nincs rájuk befolyásuk. Bezzeg a protestánsok öt jogakadémiáján kizárólagos urak a protestánsok, s ezt a jelentés szépen konstatálja.

Menjünk át a középiskolákra. Bevezető történeti áttekintésében kiemeli a jelentés az 1883. évi középiskolai törvényt, a XXX. t. cikket, mint korszakalkotó tényezőt közoktatásunk fejlődésében. Ha ezt a jelentést s benne az összes középiskolák osztályozását magával az 1883-iki törvényvel összehasonlítom, saját szerű tapasztalatra jutok.

A törvény csak egy pontjában világos, a 41-ik §-ban, ahol az erdélyi kath. status által fentartott iskolákra a status jogait érintetleneknek mondja ki; ez annyi mint, hogy ezek az iskolák a katolikusok iskolái. Ez világos szó, a többiben a törvény homályos. Állandóan beszél a miniszter rendelkezése és közvetlen vezetése alatt álló középiskolákról, majd a törvényhatóságok, községek, társulatok és egyesek által fentartottokról, beszél a felekezetek által fentartott tanintézetekről; de névszerű osztályozást nem használ, úgy hogy a törvényben aziránt, ezen címek melyike alá tartoznak voltaképpen a mi kath. gimnáziumaink, világosan eligazodni nem lehet. A felekezetiek alá nem tartoznak, mert ezen cím alatt a felekezeteknek, úgy mint a második sorban nevezetteknek oly jogokat biztosít a törvény, a minőkkel csak a protestánsok és a görög keletiek bírnak; mi nem.

Miután pedig valahová csak kell tartozniok, gyaníthatólag oda az első cím alá, a miniszter „közvetlen vezetése” alatt állók közé tartozóknak gondolta őket a törvény; de csak úgy suttym-ban gondolta, világosan ki nem mondta, nehogy, ha világosan beszélt volna, tekintettel arra, hogy ezzel szemben milyen szabadságokat, milyen önállóságot biztosít a felekezeti középiskoláknak, esetleg meg találjanak haragudni a katolikusok.

Csak egy helyen sejteti, hogy nálunk kath. középiskolák is vannak, midőn a 39-ik §-ban nagy kegyelmesen azt mondja, hogy „a főpapok és szerzetes-rendek által fentartott vagy ellátott középiskolák tanarai a főpapok és a rend feyelmi hatósága alatt állanak”; de a hol a törvény jogokról, az iskolák felett való belső rendelkezésről szól, ott se a főpapok, se a szerzetes-rendek által fentartott, tehát jogilag őket megillető középiskolákat nem említi, úgy a hogy említi a felekezeteket.

melylyel a halott arcát elfedik, abba az italba kell mártani, melylyel az illetőt megkínálják. Mindörökre elmegy annak a kedve a palinkától.

Elborzadtam e drasztikus kúra hallatára.

— Képes volna ember ilyenre?

— Nem tudom. Én velem még nem tette meg senki, pedig hát én sem vetem meg a jót. De nem is ajánlom senkinek, hogy megtegye, mert nagyon megbánná! Úgy megbosszulnám magam rajta, hogy holta napjáig megemlegetné! Kijönnek éjfélkor ide a temetőbe, kihúznak egy koporsósöveget s beverném annak az illetőnek legdrágább holmijába. Ez aztán, mint mondják, azonnal diribbe-darabba török.

— Még hallani is borzasztó! Hát tudna maga oly szivtelen, oly bosszuálló lenni, bácsi?

Meghökken az öreg. Egyet gondol, azután így szól:

— Ez már az enyém!

E megjegyzését csak akkor magyarázta meg, mikor az asszony eltávozott:

— Ha egy kised a sírásóra mosolyog, az nemsokára a temető lakója lesz. S hogy az ilyennek az anyja mihamarabb megszabaduljon anyatejétől, csepegtessen bele egy-két cseppet csecsemőjének koporsójába.

— De sok mindenfélét tud maga, bácsi! —

szony és meg nem szabadítja a feje alatt levő vánkostól.

— Miféle vánkos volt az?

— Hát kérem, tyúktollal volt megtömve. Erről azt tartja a nép, ha a beteg tyúktollas vánkoston fekszik, nem tud meghalni. S csakugyan! Mihelyt más vánkosra fektették, mindjárt meghalt. — És minthogy e földön alig volt nyugta szegénynek, hogy legalább a sírban legyen, egy jó néni azonnal kisöpörte a szobáját, a mint meghalt, s a szemetet a szobában hagyta egy sarokban. Ha kivitte volna az udvarra, sohse lenne nyugalma.

— Lári-fári! Nem igaz az, bácsi!

— De bizony, oly igaz, mint itt állok! Sokat tudunk mi, szegény emberek, a miről az uraknak sejtelmök sincs. Tudom biztosan, hogy egyik sem hallotta még, ha a halottnak ruhát varrnak és a fonalat valaki elharapja, annak sohse fájdul meg a foga. Ha pedig abban a házban, a hol a halott kiterítve fekszik, valaki nagyon fel, húzza meg a halott jobb lábának hüvelykujját, sohse fél az többet! Azt is tudom, hogy lehet a nagyon részeges embert egyszerre leszoktatni az ivásról.

— Hogyan?

— Hát úgy, hogy azt a kis fehér kendőt,

A javaslat, melyből ez a törvény készült, világosabban beszélt; de amint tudjuk, kivált a szerzetes-rendek akkori hatalmas memoranduma folytán, a képviselőházban tanácsosabbnak tartották — így, nem világosan szerkeszteni meg azt. Hja, a protestáns az mindig tud magának jogot biztosítani; a jó, a birka türelmü katolikusoknak elég, ha megsimogatják kissé.

Anyira jutott hazánkban az első iskola-alapító, az ősi kath. egyház, hogy midőn a középiskoláról törvényt hoznak, az ő nevét — nem mondom jogát — már megemlíteni se tartják többé érdemesnek.

Amíg azonban az 1883-ki XXX. t. c. így bánták a katolikusok középiskoláival, az 1896-iki miniszteri jelentés annál őszintébb és világosabb. A 251-ik lapon azt mondja, hogy az 1883-iki törvény középiskoláink három kategóriáját hozta létre; az egyikbe tartoznak a miniszter rendelkezése alatt álló királyi és állami, a másikba a miniszter *vezetése alatt* álló alapítványi, községi, román, és gör. katolikus és szerzetes-rendi, a harmadikba az állam főfelügyelete alatt álló ág. evangélikus, ev. református, unitárius, szerb. gör. keleti és román görög keleti középiskolák.

Ime így állunk: a protestánsok, sőt a szerbek és románok is urak, önálló férfiak Magyarországon; mi ellenben még mindig kiskorúak vagyunk, akiket vezetni kell.

Majd a 283-ik lapon a középiskolák jellegéről szólva, így állítja össze az 1895-ik évről szóló statisztikát:

Az állam rendelkezése alatt álló középiskolák száma	60
Az állam vezetése	68
A gör. kelet. egyh. rendelkezése alatt álló középisk. száma	4
Az ág. ev. " " " " " "	25
Az ev. ref. " " " " " "	28
Az unitárius " " " " " "	2

Ebben a sorozatban mindenkit találunk, innen a magyar földről, csak a katolikusokat nem! Ami látszatra nem jelenthet egyebet, mint hogy nekünk csakugyan nincsenek középiskoláink. Pedig dehogy nincsenek! Az állam rendelkezése alatt állók rovatába van befoglalva a kath. tanulmányi alaplól fentartott 17 középiskola. Ez a miénk. Az állam vezetése alatt állók rovatába be van foglalva 43 főpapi és szerzetes rendi középiskola és más 8, szintén katolikus községi és alapítványi középiskola. Ezek is a miénk. Összesen 68 középiskola. Ezek a katolikusok iskolái Isten és ember előtt, de ki vannak véve kezünkől.

A történeti hátság okáért meg kell azonban említenem, ugyancsak a miniszteri jelentés alapján, hogy a felekezetek autonómiája középiskoláik felett sem oly teljes, mint gondolnók. Ez időszert 8 ág. ev., 14 ev. ref. és 1 unitárius egyházi főhatóság alatt álló középiskola részéről államsegélyben, s e címen az állami befolyás is — mint a jelentés a 284. lapon mondja — *nagy mértékben* érvényesül ezen iskolákban. Tény ugyanis, s ezt nezem ki a jelentés összes adataiból, hogy a kormány általános törekvése nagyban az összes középiskolák centralizációjára, saját kezébe kerítésére, s ennek folytán az autonómikus jogok csökkentésére irányul s sikerült már a protestánsok rendelkezési jogába is belenyulnia. De

s eszembe jutott ez a német szólás-mondás: Ennek több esze van, mint kilenc halottnak.

— Hát azt tudja-e az úr, ki az az asszony?
— Nem én.

— Két hónap óta özvegy. Úgy reszket a krajcár után, mint az ördög a haldoklónak a lelke után. Evvel történt, hogy mikor a férjét eltemették s kifelé tartott a temetőből, ruhája megakadt egy bokron, a mire aztán a nélkül, hogy hátranzett volna, így kiáltott fel: „Menj innen! Ne ráncigálj! Hiszen csak most temették!” — Lám, milyen az asszony! Alig hogy eltemetik a férjét, már egy másikon jár az esze.

Tudja Isten, meddig beszélt volna még az öreg, de nem hallgattam tovább. Jónak láttam már elpárologni onnan, mert sohse készült volna el a munkájával.

Az óra 1-et ütött.

— Micsoda, hát már vége a szellemek órájának is? — kiálték fel. — De hamar múlik az idő!... Ha tehát már a szellemek is visszatértek nyugvó helyökre, én is álomra hajtom fejemet. Elég volt az ábrándozásból.

Richter M. István.

nagy aron! A jelentés 259. lapján egész litániában következnek a nagy összegek, melyeket a prot. középiskoláknak államsegély címen juttatnak.

Nekünk ellenben nem adnak semmit s tetejébe még a miniszter sine nobis rendelkezik középiskoláinkkal, mintha csak ebben állna a mi előnyünk a főkegyúri jog címén, a főkegyúr nélkül lévő protestánsokkal szemben.

Eszerint tehát kath. középiskoláink, melyeket elődeink alapítottak, melyek a mieink és pedig a tanulmányi alaplól fentartottak a miniszter rendelkezése alatt, a többiek a miniszter vezetése alatt állanak. De ez utóbbiak még sem azonosak a miniszter rendelkezése alatt álló középiskolákkal. Viszonyukat a jelentés 252. lapján így találom körvonala. A községi, kath. főpapi és szerzetes-rendi középiskolákban a miniszter tanterve kötelező. A tanítás nyelvének megállapításához a miniszter beleegyezése szükséges. A tankönyvek csak az államilag engedélyezett közlül választhatók. Az iskolai építkezéshez és felszereléshez a miniszter jóváhagyása szükséges. *Ez iskolákban pedagógiai tekintetben a miniszter a vezetés*, melyet a tankerületi főigazgatók utján gyakorol. A fentartók rendelkeznek iskoláiknál vagyon és költség tekintetében; a kath. főpapi és szerzetes-rendi középiskolákban a tanárok ki nevezését a fentartók csak utólagos jóváhagyás végett bejelentik a miniszternek, s a tanárok feletti feyelmet a főpapok és a szerzetek főnökei gyakorolják.

Valamiféle árnyékjogok ezek mindenestre a katolikusokra nézve, t. i. van jogunk fizetni: de ezen iskolák lelke, a pedagógiai adminisztráció, mégis a miniszter kezében van; ez pedig a fő, emiatt mégis csak a miniszter a spiritus regense a mi iskoláinknak; mégis csak az történik ott, amit ő akar s a miniszter háta mögé bújva, ezen jogok dacára, minden bántódás nélkül, akár dacolhat is az ilyen tisztán román. kath. gimnázium igazgatója a fentartó egyházi hatósággal, amint ezt az igaz kath. nevelés nagyobb dicsőségére pl. a nyitrai kath. főgimnáziumnál tapasztaljuk. Vajjon nem ebben a helyzetben kellene-e keresni egyik okát annak, miért kerülnek ki a protestánsok gimnáziumaiból esupa buzgó protestáns ifjak, a mi főpapi és szerzetesi gimnáziumainkból meg jobbára csak olyanféle hideg lakatosok?

Szó a mi szó, szomorú a mi helyzetünk kath. fő- és középiskoláink jogi viszonyait illetőleg. Így fejlődtek azok, ahogy iskoláink vezetését 1848-ban a helytartótanács kezéből a felelős magyar kormány átvette s az 1883-ki középiskolai törvény ezt a helyzetet amúgy suttymóban megpecsételte. A címet hozzá, hogy gyámság alatt maradjunk, a főkegyúri jog adta.

Mint látjuk azonban, maradt még számunkra egy talpalatnyi tér, ahol lábunkat megvethetjük és befolyásunkat iskoláinkra érvényesíthetjük. A törvény egyáltalán nem zárt ki belőle, inkább csak a miniszteri gyakorlat, számítva a mi nem-bánomságunkra, fejlesztette azt oly szűkre. Lehet tágtítani rajta, hisz az említett jelentésben foglalt miniszteri — bizony túlzott — felfogás, nem törvény.

Ezeket szemelött tartva, lássuk a bizottság javaslatának iskoláinkra vonatkozó részletét.

104. §. (Az országos kath. gyűlés) A katolikus egyetem létesítését az e célra létező alapok felhasználásával fogantatja.

105. §. Egyéb katolikus fő-, közép- és szakiskolákat, tanító-tanítónő-, óvóképzőket alapít, fejleszt; létező ilyen intézeteket esetleg megszüntet, vagy leszállít; mindenik esetben Ő Felsége főkegyúri jóváhagyása mellett.

106. §. Amennyiben a katolikus köznevelésnek és az egyházi szolgálat ellátásának szükségletei, a katolikus önkormányzat rendelkezése alatt álló jövedelmi források felhasználása mellett csak a hűvek adóztatásával volnának fedezhetők, az országos katolikus gyűlés állapítja meg ezen adóztatásnak mértékét.

107. §. A királyi katolikus (a kath. tanulmányi alaplól fentartott) fő- és középiskolák világi tanárainak, valamint a szakiskolák és népiskolák világi tanítóinak, tanítóneinek, óvónőneinek feyelmi és nyugdíjügyre vonatkozólag, az állami törvények rendelkezéseinek figyelembe tartása mellett az igazgató-tanács előterjesztése alapján szabályrendeletet alkot.

108. §. A királyi katolikus fő-, közép- és szakiskolák, valamint a népoktatási intézetek hallgatóinak, illetve tanulóinak feyelmi szabályzatát az állami törvények rendelkezéseinek figyelembe tartása mellett és az igazgató-tanács előterjesztése alapján megállapítja.

125. §. (Az igazgató-tanács) A katolikus alapokból fentartott fő- és középiskolák, továbbá az összes katolikus népoktatási tanintézetek és szakiskolákra nézve a tanterv, a rendtartás, a tantervet, a szorgalmi időt, szünnapokat, a tankönyveket és tanszereket állami törvények rendelkezéseinek és a püspökök részére a jelen szervezet 7. §-ában fentartott jogoknak figyelembe tartása mellett megállapítja, illetőleg szabályrendelet által intézkedik. Az általa alapítandó iskolában a tandíjat megszabja. A szoros értelemben vett papi, zárdai, egyházi nevelésre azonban rendelkezései ki nem terjednek.

126. §. A királyi katolikus jogakademiák igazgatóit és tanárait az arra képesítettek közül választja és

megerősítés végett Ő Felségéhez, az apostoli királyhoz fölterjeszti.

127. §. A királyi katolikus gimnáziumok igazgatóit és tanárait az arra képesítettek közül választja.

128. §. A királyi katolikus középiskolák érettségi vizsgálatára biztost küld, aki az írásbeli dolgozatokat át nézi, a szóbeli vizsgálatokon kérdéseket intéz, szavazati jogot gyakorol, a bizonyítványokat aláírja, aláírásának megtagadása esetében a bizonyítvány ki nem adatik. Ily esetben a bizonyítvány kiadása iránt a biztost meghallgatása után a magyar királyi vallás- és oktatási miniszter dönt.

129. §. Ersekek püspökök, tanítórendek, városok, községek vagy magánosok által fentartott katolikus fő-, közép-, szakiskoláknál, továbbá néptanító-, néptanítónő-, óvóképzőknél az iskola fentartóinak jogai épségben tartatnak, azonban arra, hogy ezen iskolák mint ilyenek fentartassanak és azok katolikus jellege megóvassék, felügyel és ezen felügyeletét kiküldött biztosa által gyakorolja.

És 87. §. (Az egyházmegyei tanács) Felügyel arra, hogy az egyházmegye területén lévő katolikus fő-, közép-, szakiskolákban, néptanító-, néptanítónő- és kisdévodónő- (óvó) képzőkben az országos katolikus gyűlés és igazgató-tanács által hozott határozatok végrehajlassanak. Felügyel arra, hogy a katolikus iskolák, mint ilyenek fentartassanak és azok katolikus jellege megóvassék, mely célból ezen iskolákhoz egyházmegyei főhatósági (érseki, püspöki) jóváhagyással vizsgáló biztost küld ki.

Igy vonalozza körül a javaslat a kath. iskolai ügyet, s arra való befolyásunkat azon határokon belül, melyeket a törvény a kath. autonómia számára megenged. Szakértelemmel és mindenre kiterjedő figyelemmel vannak megalkotva ezen szakaszok; így kezelve, országos s egységes vezetés mellett és a világi katolikusok közreműködése folytán fényes jövő várhat iskoláinkra — az egész vonalon. *A javaslat ezen részletét is, mert egyrészt kivihetőnek, másrészt kifogástalan alkotásnak tartom, elfogadom.* Többet a törvények változtatása nélkül, ez idő szerint, elérni nem lehet.

Dudek János dr.

Ujdonságok.

Kinevezés. Aranyossy József, városunk fia, II. oszt. „egyházi tanár”, a nagy-váradai honvéd-hadapród iskolában első osztályú tanárrá — Illvay Károly jegyző, nyitrai vármegyei szangyakornoknak nevezetett ki.

Kinevezések a honvédségnél. Az ideji esillagullás igen gyéren mutatkozott ugy a honvédségnél, mint a közös hadseregnél, ami főképen arra vezethető vissza, hogy az idősebb tisztek megvárják, míg a kilátásba helyezett magasabb fizetés rendszeresítve lesz, s csak azután mennek nyugdíjba. — Nyitrai mindössze két tiszthelyettes lón hadnaggyá: Csepreghy Ferenc és Mihálik Oszkár. — Fegner Géza főhadnagy pedig Nyitráról Lévára lón áthelyezve.

Tanítói választások és megerősítések a főegyházmegyében. Jurik János chrábori, Kicsind István bajnai, Lehoczky József madunici, Porubecz Győző bajnai, Szporni Károly kúrthi, Bundala Teréz brockói, Geóreög Irma udvardi, Habel Irma manigai, Mátéffy Vilma zsitva-ujfalusi tanítók, illetve tanítóneők ezen állásukban véglegesen: Bilek Jusztina dráhóci, Czuczor Ilona udvarnoki, Csapek Ilona úrménci, Garbóci Irén brockói, Gyermek Mária tót-diósi, Schurina Jolán dráhóci, Werner Franciska závadai okleveles óvónők mint tanítóneők alkalmazottak ideiglenesen megerősítettek. Tanítóneői alkalmaztatása tudomásul vetetett Koch Margit nyitra-ludányi képzőt végzett tanerőnek. Lehotay Vilmos závadai kántor-főtanítóinak nevezetett ki.

Megyebizottsági tagok választása. Nyitra megyében az időközben üresedésbe jött megyebizottsági tagok helyei a választás után f. é. november 23-ik napján töltetnek be. A választási elnökök a következők: Nagy-tapolcsányi választó-kerületben Keviczky Lajos, a vág-királyfaiban Lévay Antal, a nagy-bossányiban Blaskovics Gyula, a tornóciban Szentiványi Zsigmond, a bucsányiban Schöber Ernő, Handlován Lulyák Antal, Radosócon Sándor István, Nagy-Kosztolányban dr. Terstyánszky Géza, Miaván Saskó József, Krakovánban Rexa Sándor és Komjathon Grosz Hugó bizottsági tagok.

Közigazgatási bizottság. Nyitra vármegye közige. bizottsága f. hó 14-én ülést tart.

Városi tisztújítás. Október 31-én tartott meg Nyitra város részleges tisztújítása. Pénztárnoknak egyhangulag Ocskay László, számvevőnek Petkes Géza I. oszt. adótsízt, ennek helyébe Massányi József II. oszt. adótsízt, kinek helyébe Baász Ferenc városi irnok lón megválasztva; városi irnokká Sztavenyik Károly választattott.

Lelkeszi nyugdíj-ügy. A nyitrai egyházmegye nyugdíj-segelyalapjának központi bizott-

készülünk, hogy francia nyelvkészletünkkel tudtára adjuk, hogy mi magyarországi „pelerinage” — zarándoklat vagyunk. Az idegenek jegyeit pedig minden új konduktor ujonnan átlukasztotta. Az olyan utasok jegye, a kik legalább felnapot utaztak át velünk, úgy nézett ki mint egy a 30 éves háború minden ütközetében végig lövöldözött, golyóval át átlukasztott hadi zászló. Több volt rajta a lyuk, mint a megmaradt papiros.

Egész nap a vonat monoton zakatolása képezte egyedüli örömünket. Mint a nyíl rohantunk végig St. Gallen, Zürich, Baden, Aarau, Olten, Bern, Freiburg városok mellett, a nélkül, hogy azoktól legalább egy monopoliummentes szivart is vihettünk volna magunkkal emlékül. Semmi kolossális, fenomális látványt nem láttak szemünk egész nap. Még csak egy drótos tót sem mutatkozott sehol, honunknak e világszerte ismert bolygó zsidaja, hogy legalább azt szőlített volna meg Svájc földjén anyanyelvén: Janko čo tu robiš? Az egyik állomáson ott láttam már a szurtos botot falhoz támasztva, mellette a földön egy sereg egérfogót, drót kosarat, habverőt stb. — de a tulajdonos az pityizált valahol bent.

Végül egy oly jelenet következett, a mely feledtette velünk az álmatlan éjjelt, az egész napi gőzpácban való utazást és egy időre felvillanyozta lankadt idegeinket. Ugy történt velünk, mint mikor a házadba lopva érkezik egy idegen, hátulról lábujjhegyen megközelít, suttymban letakarja kezeivel két szemedet, s ekként fölkelti érdeklődésedet nagyrabesülendő személye iránt, gondolkodóba ejt, találd ki miféle kis király áll a hátad mögött? — végül lebocsátja kezét szeméidről, eléd áll egész szobornagyságában, lesi a hatást, imádatja „én”-jét. Ugyaníly meglepetés várt reánk. Mert midőn már kiadtuk a jelszót, hogy a mai napot „érdekességei” folytán jegyzőkönyvileg megörökítjük, midőn közösen megbotránkoztunk azon, hogyan jöhetnek az emberek ily vidékre üdülni, a hol mi halálra kineztatva semmi rendkívül érdekeset nem láttunk, midőn azt hittük már, hogy a nap eltevedt égi pályáján, vagy pedig megállt, mint egykor Ajalon fölött, nem ugyan azért, hogy minket célhoz juttasson, de inkább tönkre perzseljen — ekkor — egy tunnel nyelte el feneketlen gyomrába az egész vonatot, s a pokoli sötétségben gondolkodóba ejtett, találd ki hogy mi következik most? — Egyszerre ismét megpillantjuk a napvilágot, lehul a hályog szemünkről — s most felettünk az égből alattunk a víztömeg. — A geni tó! A geni tó! — rebegék sokan, elbűvölve a szép látványtól. A vonat oly magasan jött ki a tó fölött, s oly határozottan tartott neki a víznek, hogy bennem olyasféle érzés ébredt, mint mikor az uszodában valaki végig sétál az ugró deszkán, annak végén nagyot dobbantva lábával, a levegőbe ugrik, hogy a következő pillanatban annál nagyobbat essék a hűvös hullámokba. Pedig az egész ruhám csak annyiban hasonlított az uszodai kosztümhöz, hogy teljességgel nedves volt, át és át járva az izzadságtól. A következő pillanatban azonban a vonat már jobban meggondolta a tréfát. Oldalt kanyarodott, s úgy odalapult a szőlőtökeivel borított hegyoldalhoz, akárcsak a verébre leső macska a lejtős háztetőhöz, mert különben a mely vízben lette volna sirját.

(Folyt. köv.)

Telefon.

Tanügyi cikk. Meglesz. Ne méltóztassék nyugtalanodni. A két bevezető sor híján közölhető az akár mikor, de eddig lehetetlen volt a nagybecsű cikknek helyet szorítani. Meg lesz velünk elégedve!

M. I. Göthenek *Stella* című darabja színműnek jelent meg először. Az öreg német később irt hozzá két oldalt, s lett belőle a legsomorúbb tragédia. — Az ön darabját megelőzték, s így nem marad más hátra, miután a gyásznap elmúlt, mint — megstuccolni az elejét, s lesz belőle alkalmi tragédia helyett bármikor közölhető elbeszélés.

B. J. Örvendünk a viszontlátásnak, csak minél előbb!

Cz. I. Melegen üdvözöljük új hivatalában.

R. A szenzációt ki kellett hagynunk belőle. Száz és egy okunk volt reá. Egyébként más-kor nem történik meg, t. i. a szenzáció.

Legnagyobb nyeremény

legszerencsésebb esetben

1.000,000 korona.

Az összes 50,000 nyeremény JEGYZÉKE.

A legnagyobb nyeremény legszerencsésebb esetben:

1.000,000 korona
A nyeremények részletes beosztása a következő:

Készpénzben fizetendő	Jutalom	Korona
1	Jutalom	600000
1	nyer. á	400000
1	" "	200000
2	" "	100000
1	" "	90000
1	" "	80000
1	" "	70000
2	" "	60000
1	" "	40000
5	" "	30000
1	" "	25000
2	" "	20000
3	" "	15000
31	" "	10000
67	" "	5000
3	" "	3000
432	" "	2000
763	" "	1000
1238	" "	500
90	" "	300
31700	" "	200
3900	" "	170
4900	" "	130
50	" "	100
3900	" "	80
2900	" "	40
50,000	nyer. és jut. összegben	13.160,000

Az ötödik nagy m. kir. osztályosorsjáték nemsokára ismét kezdődik és

100,000 sorsjegyre **50,000** nyeremény

jut, vagyis az oldalt levő nyereményjegyzék szerint az összes sorsjegyek fele feltétlenül nyerni fog. A nyerési esélyek tehát, mint már általánosan ismeretes, óriásiak.

Összesen tizenhárom millió 160,000 koronát sorsolnak ki biztosan. A legnagyobb nyeremény legszerencsésebb esetben

egy millió korona.

Szíves mielőbbi megrendeléseknél eredeti sorsjegyeket a tervszerű eredeti árban és pedig:

egy egész I. o. eredeti sorsjegyet 6.—
" fél " " " " 3.—
" negyed " " " " 1.50
" nyolcad " " " " —.75

küldünk szét utánvétellel, vagy a pénz előleges beküldése ellenében.

A huzások után megküldjük tisztelt vevőinknek a hivatalos huzási jegyzéket, hivatalos tervezetek pedig díjtalanul állanak rendelkezésre. A huzások a magy. kir. kormány ellenőrzése mellett nyilvánosan történnek és azoknál mindenki megjelenhetik.

Kérjük a rendelményeket mielőbb, legkésőbb azonban

f. é. november hó 16. és 17-ig,

mely napon a huzás van,

hozzánk beküldeni.

Török A. és Tsa

a m. kir. szab. osztályosorsjáték főelárusítói

Budapest, V., Váci-körut 4/a.

Sok és nagy nyereményt fiztünk ki tisztelt vevőinknek; rövid idő alatt két millió koronánál többet.

Rendelőlevél levágandó.

Török A. és Társa uraknak Budapest.

Kérek részemre ..... I. oszt. m. kir. szab. osztályosorsjáték eredeti sorsjegyet a hivatalos tervszettel együtt küldeni.

Az összeget ..... forint } utánvételezni kérem }
} postautalvánnyal küldöm. } A nem tetsző törlendő.

Pontos cím

Nyitrán, egy felső-zobori szőlőben,
mintegy

1000 szekér

gránit és mészkőtörmelék

igen jutányos áron eladó.

A hozzá vezető ut igen jó karban van és nem meredek.

Bővebbet lapunk szerkesztőségében, Felső-város, nagyobb papnövelde.
Telefon-szám 37.

1-3.

Vincellér kerestetik,

megbízható, ki az amerikai alanyok telepítésében teljes jártassággal bír, mélt. gróf Károlyi Lajos úr salghói szőlőjébe. — A véglegesített szolgálat nyugdíjképeséggel jár.

Tótmegyer, 1899. okt. 21.

Jószágfelügyelőség.

2-3.

Nyitrai Népbank zálogkölcson-osztálya.

Zálog-árverés

1899. november 7.

Mindazon ékszerek és zálogtárgyak, melyek 1899-ik évi június végeig ki nem váltattak vagy át nem irattak, f. é. november 7-én a Nyitrai Népbank termében délután 2-4 óráig tartandó nyilvános árverésen eladatni fognak.

Fizetési halasztások csak 10% lefizetése mellett történhetnek.

Hogy az árverés napján minden zavarának eleje vétessek, megjegyzendő, hogy azon zálogtárgyakat, melyeknek határideje már lejárt és az árverezésre kiszemeltetett, sem kiváltani, sem átírni nem lehet.

Nyitrán, 1899. október 4.

Az igazgatóság.

Eladó

amerikai szőlővesszők és zöldajtványok.

A nyitramegyei gazdasági egyesületi amerikai szőlőtelepen az idei termés és pedig I. oszt. *Riparia portalis*, *Vitis Solonis* és *Rupestris monticola* sima vesszők ugyint a nevezett alanyokon készített sima zöldajtványok

a folyó héten

a telepen Lázár József nagy-marosi lakos és telepberlő által **eladásra kerülnek.**

Venni szándékozók ott a telepen kiválaszthatják a vesszőket illetve ojtványokat.

Előjegyzéseket szíveségből elfogad tek. **Deák János** ur is Nyitrán.

A telep berlője

Lázár József.

RÉTAY ÉS BENEDEK

BUDAPEST, IV., Lipót-utca 21. szám.

5-52.

Dús választék mindennemű templomi felszerelvényekből.

Oltárok, szószékek, képeretek, úrkoporsók, lourdesi Mária-oltárok, Mária-trónusok stb.

saját jól berendezett műhelyeinkben bármely stylus és rajz szerint szépen, szolidan és legutányosabban készíttetnek el. Tervezetek, költségelírások készséggel küldetnek.

Elvállaljuk továbbá régi oltárok, szobrok, szószékek, keretek stb. valamint egész templomok belső berendezését, alapos ujtását, festését, márványozását és aranyozását, ugyszintén azoknak átalakítását, melyeket kipróbált munkaerőnkkel a legszebben készítünk el igen kedvező feltételek mellett.

A templomok megtekintését, valamint a költségvetést díjtalanul eszközöljük. Megbízhatóságunkat e téren is számos elismerő nyilatkozattal bizonyíthatjuk.

1898-1899-ik években a többi között a következő munkálatokat végeztük:

<i>Nyitra m.</i> Galgóe, oltár-átalakítás. " Gerecsér, főoltár renoválása, új főoltárkép. " Darázs, egész templom renoválása, kifestése, üvegablakok. " Moconok, egész templom renoválása. " Kis-Buáb, egész templom renoválása. " Kis-Appony, egész templom renoválása és kifestése. " N.-Kér, új főoltárkép. " Nyitra, Apáca-zárda, tornaterem kifestése. " Ratkóe, főoltár. " Krakován, két új oltár. " Hrádek, lourdesi oltár. " Szenie, főoltár és szószék. " Bajna, lourdesi oltár. " Csejte, egész templom renoválása, 5 üvegablak, két új mellékoltár. " Szered, Jézus- és Mária-szobor. " Madunic, egész templom renoválása. " Pozsony m. Gerecsér, egész templom renoválása. " Sempte, Jézus- és Mária-szobor. " A.-Dombó, egész templom renoválása. " Padmerie, egész templom renoválása. " Halmos, egész templom renoválása. " Kajal, új főoltár és szószék. " N.-Sur, új főoltár, új mellékoltár és egész templom renoválása. " Jakabfalva, úrkoporsó. " Lamaes, új főoltár. " Cseszte, Jézus Szive oltár. " Szilines, főoltár renoválása. " Komárom m. Alsó-Galla, új főoltár és mellékoltárak ujtása. " Felső-Galla, egész templom ujtása. " Szent-Péter, lourdesi oltár. " Gyalla, új főoltár. " Dad, egész templom ujtása és új főoltárkép. " Kürth, lourdesi barlang szoborral. " Esztergom m. N.-Ólved, Jézus Szive oltár. " Bács megye. Szántova, oltár ujtása. " Ó-Szivae, lourdesi oltár. " Baja, templom-renoválás.	<i>Borsod m.</i> Szirák, lourdesi oltár. " Bánhorváth, lourdesi oltár. " Mező-Csáth, úrkoporsó. " Felső-Nyárad, lourdesi oltár. " Ózd, úrkoporsó. " Csanád m. Mező-Kovácsnéháza, főoltár. " Győr megye. Révfülu, két oltár átalakítása. " Gyirmoth, új oltár szentsírral. " Gyarmath, Jézus Szive oltár. " Heves m. Pétervásár, úrkoporsó. " Csehi, oltár. " Gyöngyös, Mária-oltár. " Hajdu m. Egyek, lourdesi oltár. " Hont megye. Ipolynyék, főoltár. " Deménd, lourdesi oltár. " Adács, úrkoporsó. " J.-N.-Kun-Szobnok m. Rákóczi, oltár. " Török-Szt.-Miklós, oltár. " N.-Küküllő m. Bolya, főoltár és szószék. " Kolozs m. Bánffy-Hunyad, főoltár és szószék. " Radnoth, főoltár és szószék. " Moson m. Magyar-Kimle, új főoltár. " Horvát-Kimle, templom renoválása. " Püski, új mellékoltár és oltárkép-renoválás. " Nezsider, főoltár. " Hegyeshalom, egész templom renoválása. " Kiliti, egész templom renoválása. " Pest megye. Budapest, Angyalföldi országos tébolyda, főoltár. " " Irgalmas nővérek, lourdesi oltár. " " Erzsébet-kórház, oltár. " Nagy-Maros, úrkoporsó. " Szent-Iván, úrkoporsó. " Fajszt, oltár. " Adony, Szt.-Háromság oltár. " Pomáz, főoltár. " Töksony, főoltár. " Jakabszállás, lourdesi oltár. " Kóka, Jézus- és lourdesi oltár. " Szabolcs m. Tisza-Eszlár, új főoltár és mellékoltárak. " Nyiregyháza, úrkoporsó. " Sibirj, főoltár ujtása.

Egyházi és egyleti zászlók

Kitüntette:

Szeged 1876. — Székesfehérvár 1879.

Kitüntette:

Deés 1879. — Budapest 1885., 1896.

Magyarország legrégebbi egyházi szerek és zászlók gyára

Oberbauer Alajos utóda

József főherceg és Klotild főhercegnasszony ő császári és királyi fenségeinek udvari szállítója

BUDAPEST, Váci-utca 14-ik szám.

Alapított 1863-ik évben.

Elismert megbízhatóság, pontos és szolid kiszolgálás.

Ajánlom dusan felszerelt

egyházak és kápolnák berendezéséhez szükséges tárgyaikat

a legutányosabb áron, a lehető legszebb kivitelben, nevezetesen:

MISERUHÁKAT,
Pluviale, Dalmatika és Ornatusokat.

Egyházi és társulati lobogók.

Tűzoltók, iskolásgyermekek, Mária-társulati, ipartársulati, dalegyleti és temetkezési egyleti zászlókat.

Szent szobrokat, csillárokat, ciborium és kelyheket.

Fali és oltárgyertyatartók és oltárlámpákat.

Monstranciák, stációképek, oltárok, úrkoporsókat stb. stb.

Régi ruhák javítását, valamint kelyhek, ciborium, monstrancia, oltárlámpák és oltárgyertyatartók megozústozását vagy megaranyozását elvállalom és olcsón készítem el. Nagy választék arany, ezüst és selyemhímzésekben, valamint himzett egyházi ruhákban.

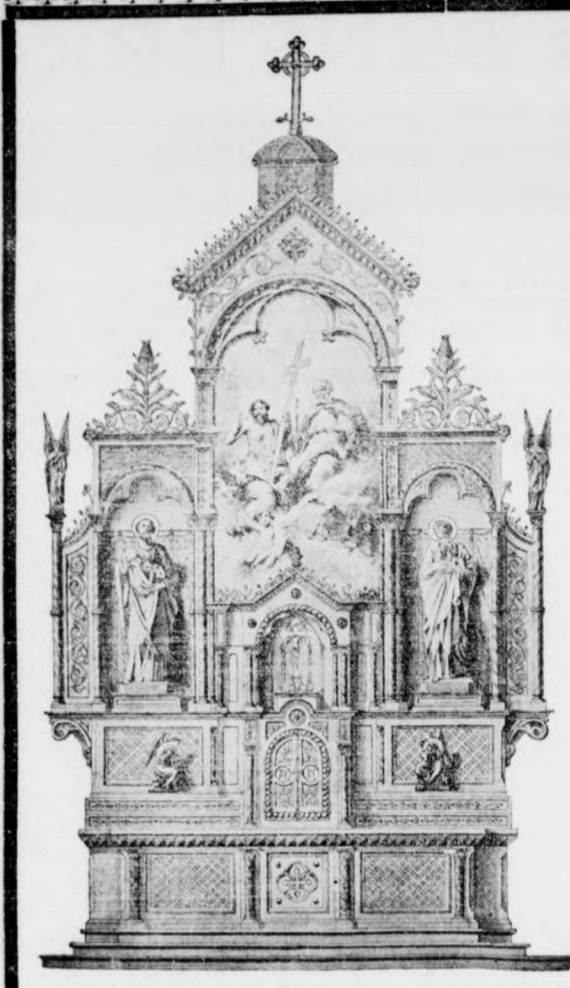
Képes árjegyzéket és költségvetést kívánatra bérmentve küldök.

23-26.

Műhímezés

Templom és kápolna berendezések

Egyházi ruhák és fehérneműk

KRAUSE JÓZSEF

templomberendezési műterme
Selmecbánya (Hontmegye). 26-52.

Dús választék mindennemű templomi felszerelvényekből.

Mindennemű oltárok, szószékek, Őrkoporsók stb. megrendelés szerint saját jól berendezett műhelyemben bármely stíl és rajz szerint csinosan, szolidan és a legjutányosabban készíttetnek el.

Elvállalom régi oltárok, szobrok, szószékek, keretek stb. valamint egész templomok belső berendezését, alapos újítását, festését, márványozását és aranyozását, ugyancsak azoknak átalakítását; mindezek nem mások közreműködésével, de saját műhelyemben készülnek.

A templomokban eszközölt munkákról az árjegyzékeimben kitüntetett elismerő okiratok, (melyek bárki által megtekinthetők) szolgálnak bizonyítékkul.

A többi között a következő munkákat végeztem:

Steffultó. (Hont m.) Oltárok újítva, a templom festve és új gyóntató-szék.	Zsarnóca. (Bars m.) Kalvária kápolnájába egy Jézus szt. Szíve oltár.
Léva. (Bars m.) Templom festve, egyes oltárok újítva és 4 db. új Cherubín.	Nagy-Szuha. (Gömör m.) Egy új Jézus szt. Szíve szobra.
Léva. Zárda-kápolna festése és egy új góth-stylű oltár.	Tesmag. (Hont m.) Egy új és egy régi oltár újítva.
Léva. Kórház-kápolna újbóli festése és oltár újítva.	Kemence. (Hont m.) Egy oltár és szószék újítva, a templom festve és egy új Lourdi oltár.
Selmecbánya. (Hont m.) Kalvárián a keresztjáró ut, valamint az ottani templomok megújítása.	Bélabánya. (Hont m.) Egy fő és két mellék új oltár és a templom festve.
Selmecbánya. Katharina-templom részére egy új mellékoltár.	Hodrusbánya. (Hont m.) Oltárok újítva és a szentély f. stve.
Selmecbánya. Erzsébet kápolna részére egy tölgyfából készült góth-stylű oltár.	Pozsony-Beszerce. (Pozsony m.) Egy új feltámadás.
Selmecbánya. Havi boldogasszony-templom részére egy góth-stylű oltár.	Garam-Rév. (Bars m.) Egy Lourdi oltár újítva és a templom festve.
Vihnye. (Bars m.) A fő- és 2 mellékoltár szentségtartója újítva.	Tővis. (Zólyom m.) Egy új szent sir.
Hont-Besenyő. (Hont m.) Két oltár és egy szószék újítva.	Zaluzsány. (Gömör m.) Egy új Jézus szt. Szíve oltár.
Alsó-Almás. (Hont m.) Egy új római stylű főoltár, gyóntató-szék és templom festése.	Dalmád. (Hont m.) Egy új főoltár, Nep. sz. János köszöbor és a templom festve.
Ipolyságh. (Hont m.) Egy Lourdi és egy Jézus szent Szíve oltár szt. sittal.	Jakabfalva. (Zólyom m.) Egy új góth stylű mellékoltár.
Hosszúfalva. (Nyitra m.) A templom festve és oltárok s szószék újítva.	Urmény. (Nyitra m.) Egy új József szobor állvánnyal.
Egeg. (Hont m.) Egy új Lourdi és egy Jézus szent Szíve oltár.	Nagyvárad. (Bihar m.) A kórház kápolnája részére egy új főoltár.
Vámos-Ladány. (Bars m.) A templom festve és egy új Lourdi oltár.	Magaslak. (Hont m.) Két új mellékoltár és keresztjáró ut.
Repistye-Váralja. (Bars m.) Egy új góth-stylű oltár.	Szt. Antal. (Hont m.) Egy szent sir és egy nagy zászló.
	Aranyosmaróth. (Bars m.) Egy új Jézus szt. Szíve szobra állvánnyal.
	Szélakna. (Hont m.) Ot oltár, egy szószék újítva és egy új szt. sir.
	Lesenye. (Hont m.) Egy új Lourdi és 1 új Natália szobor.

HIRDETMEÉNYEK

NYITRAMEGYEI SZEMLE

részére jutányos áron felvétetnek a kiadóhivatalban.

SZUPERFOSZFÁT,

chilisalétrom, kénsavas-káli, kénsavas-ammon

és egyéb műtrágyaféléket, továbbá

➔ I-a RÉZGÁLIC 98-99% ➔

jegecekben és őrlve, valamint egyéb

permetező-anyagokat

legjutányosabban ajánl a

„HUNGÁRIA“

MÜTRÁGYA, KÉNSAV ÉS VEGYI-IPAR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

BUDAPESTEN, Váci-körút 21.

